

„Iskolafejlesztési koncepciók a XX. században”

A 20. század nevelési-oktatási valóságában a folyamatos oktatáspolitikai változások, illetve a tudományos, s pedagógiai gondolkodásban megragadható önreflexiós értékkereső motívumok permanensen hívják elő a hagyományos nevelést megújító törekvések, iskolakoncepciók újragondolását.

Ez a szemlélődés minden bizonnyal nagymértékben hozzájárult egy új, gyűjteményes munka megszületéséhez, mely Kovátsné Németh Mária szerkesztésében Iskolafejlesztési koncepciók címmel jelent meg. *„Közös alap a gondolkodásunkban, hogy a demokratikus társadalom „új típusú” embert kíván, olyat, aki szabad, aki képes az önálló életvezetésre, aki tevékeny, aki tájékozottsága révén képes és akar dönteni, aki részt akar venni a saját és tágabb környezetét érintő döntésekben”* – írja Kovátsné Németh Mária (5. old.)

A kötet megalkotója ugyanakkor munkáját elsősorban a felsőoktatás gyakorlatában használatos tankönyvnek szánta – amely az egyes pedagógiai tantárgyak bizonyos tématerületeinek tanulmányozásához hiánypótló irodalmat jelenthet – *„Az iskolafejlesztési koncepciók”* konvertálhatósága viszont ennél természetesen szélesebb spektrumú. A nevelés-oktatás világát megújító, újraértelmező számos megközelítés csokorba gyűjtése és közzététele hozzájárul ahhoz, hogy a könyv olvasója az egyes nevelési elképzelések megismerésén keresztül a posztmodern kor prioritásaihoz, elvárásaihoz, értékrendjéhez egyfajta beállítódást, álláspontot, szemléletet rendeljen hozzá. *„... a kötetünkbe válogatott közlemények a XX. század pedagógiai reformtörekvéseit és újítási koncepcióit reprezentálják, azzal a szándékkal, hogy a tanárjelöltek a valós tények elemzésével, értékelésével olyan „keresőkkel” váljanak, akik a „teljes ember” személyiségének kialakulását tartják a legfontosabb nevelési céljuknak.”* (6. old.)

A könyv szerkesztésének, megalkotásának, fő gondolatmenetének keretét Szent-Györgyi Albert: *A nevelés az emberiség egyik legfontosabb tevékenysége* című írása határozza meg. *„Az emberiség jövője a neveléstől, a változtatható programrendszerétől függ.”* – írja a Nobel-díjas természetudós.

A kötet közvetkező tematikai egységében a gyermektanulmány mint pedagógiai irányzat ölt testet Eduard Claparede: *„Élet-e a nevelés, vagy az életre felkészítés”*, Kovátsné Németh Mária: *Nagy László és az „Új Iskola”* című munkáiban. Maria Montessori: *Gyermekek és nevelés* című tanulmányától Peter Petersen *„A Kis Jena-Plan”*-ig a reformpedagógia megalapozásának, kiterjesztésének, térhódításának időszaka érhető tetten.

A szerkesztett kötetben a kerschensteineri, makarenkói koncepció bemutatásán túl a magyar reformpedagógiai gondolkodók közül Gáspár László, Kocsis József, valamint Zsolnai József nevelési elképzelései kerülnek bemutatásra.

A szerkesztő innovatív és sokoldalú látásmódját fémjelzi az a tematikus építkezés, melyben a reformpedagógiai gondolkodás s a didaktika metszéspontját jelentő – Wolf Dieter Kohlberg nevével fémjelzett – Európai Unió projektet mutatja be.

A kötet utolsó nagy tematikai egysége a századforduló kihívásait állítja vizsgálódásának középpontjába, így Ron Miller: *„A holisztikus nevelés jellemző jegyei”*-t bemutató tanulmá-

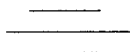
08 296610 012808 129

nyán keresztül William H. Kilpatrick projekt módszerén keresztül szembesülhet az olvasó – Kovátsné Németh Mária írása nyomán – a projektoktatással, valamint a fenntarthatóság oktatási stratégiájával.

„Az iskolafejlesztési koncepciók” című könyv záró fejezetei a teljes ember nevelésére vonatkozó szemelvényrészleteket tartalmaznak, így Kodály Zoltán: „A magyar zenei nevelés”-ről írott gondolatait, melyben a zene a műveltség részeként reprezentálódik, valamint Erich Fromm a szeretet mindenhatóságáról közzétett nézeteit.

A bemutatott könyv érdekes és nagyon hasznos részét képezi a „kislexikon” fejezet, melyben a szerkesztő-szerző az olvasó tájékozódását segíti elő az egyes nevelési koncepciók, reformpedagógiai irányzatok megalkotóinak életművében, munkásságában.

Kovátsné Németh Mária: *Iskolafejlesztési koncepciók a XX. században.*
Comenius Bt., Pécs, 2007. 318 oldal

Dr. OLÁH JÁNOS
ny. főiskolai tanár
SZTE JGYPPK
Szeged

Veczkó József: Gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai nézőpontból

Rudolf trónörökös mondta: „Lelassult, elmocsarasodott korban élünk, ki tudja, meddig mehet még ez így?” Viktor Adler kijelentette: „...nálunk despotizmus van, melyet enyhít a slamposság.” A monarchia, az ellenforradalmi korszak után új világ keletkezett hazánkban is. Kornai János, a Harvard Egyetem professzora a kommunista időszakot az államszocializmus korának nevezte, mely felhalmozó típusú gazdaság a lehető leggyorsabb bővülés igényével, hogy a félféudális állapotokat elhagyva utolérje a fejlett országokat. Bár azt hirdették, hogy: „A legfőbb érték az ember.”, az ’ember’ alatt munkaerőt mint létfontosságú erőforrást értettek, nem többet. Ezután következett a kapitalizmus, amely úgy működik, hogy termékeket ad el, és ebből halmozza fel a tőkét. Miklóssy Endre (Élet és Tudomány, 2007/22) szerint ennek a formációnak vásárlóerőre van szüksége.

Ebben a formációban nincs szó az emberről, a családról, melyben két gyerek azért mégis kell a piac számára, hiszen rájuk igazán lehet költeni. A család felbomlik, megjelennek a kommunák, a szinglik, ami jól tesz a piac bővülésének, mert az utóbbiak csak magukra költenek. Látható tehát, hogy ma sem az ember kerül előtérbe, nem is beszélve a gyerekről, hiszen tudjuk, hogy a XX. század sem lett a gyermekek évszázada.

Mit lehet mégis tenni? Erre ad választ Veczkó József. Bevezetőjében a tanár úr elmondja, hogy a gyermekvédelem problémáját pszichológiai és pedagógiai nézőpontból vizsgálta, hiszen a gyermekvédelem rendszerében a gyermek az ő személyiségével a főszereplő.